

5 *pedagogisch medewerkers*

In dit hoofdstuk gaan we in op de pedagogisch medewerker. Zij heeft grote invloed op het welzijn en de ontwikkeling van kinderen in de opvang. Door individuele interactie met kinderen, maar ook door het omgaan met de interacties tussen kinderen onderling en hun ervaringen met het aanwezig spel materiaal. Onze pedagogisch medewerkers geven handen en voeten aan ons pedagogisch beleidsplan. Na paragraaf 5.1 over interactievaardigheden komt in 5.2 de communicatie tussen pedagogisch medewerkers en ouders aan bod. In 5.3 wordt beschreven hoe de medewerkers zich professioneel ontwikkelen (en hebben ontwikkeld).

5.1 *Interactievaardigheden*

Uit onderzoek van de NCKO (Nederlands Consortium Kinderopvang Onderzoek) komt naar voren dat er zes interactievaardigheden zijn waarover pedagogisch medewerkers moeten beschikken voor een goede omgang met de groep:

1. Een sensitieve responsieve houding
2. Respect voor de autonomie van het kind
3. Het structureren en grenzen stellen
4. Praten en uitleggen
5. De ontwikkelingsstimulering
6. Het begeleiden van interacties tussen kinderen.

In deze paragraaf wordt beschreven wat we bij De groene kikker onder deze interactievaardigheden verstaan.

5.1.1 *Sensitieve responsieve houding*

Een sensitieve responsieve houding wordt ook wel ondersteunende aanwezigheid genoemd. Het is de vaardigheid om signalen van het kind goed te interpreteren. Door middel van signalen geeft het kind aan wat zijn behoeften zijn (behoefte aan ondersteuning, aan uitdaging, etc.) Het is belangrijk dat de pedagogisch medewerker deze signalen goed interpreteert en er passend op te reageert. Hierdoor zal het kind zich begrepen, geaccepteerd en veilig voelen. Wij vragen onze pedagogisch medewerkers niet alleen te kijken naar het zichtbare gedrag, maar vooral ook aandacht te hebben voor de behoeften achter het gedrag. Het gedrag / gevoel en de behoeften worden vervolgens benoemd: "Ik zie dat je verdrietig bent omdat je klei is gevallen, zullen we het samen oprapen?" Goed kunnen kijken en luisteren is de belangrijkste eigenschap van een pedagogisch medewerker. Zo neem je kinderen serieus.

5.1.2 Respect voor de autonomie van het kind

Een pedagogisch medewerker die respect heeft voor de autonomie van het kind, geeft het kind veel ruimte om dingen zelf te doen. Want een gevoel van veiligheid is niet genoeg om je op allerlei gebieden te ontwikkelen. Het is ook belangrijk dat kinderen de kans krijgen om dingen zelf te doen en uit te proberen. De pedagogisch medewerker stimuleert de kinderen actief om dingen zelf en op hun eigen manier uit te proberen. Wanneer kinderen hulp nodig hebben, wordt gekeken of een ander kindje een oplossing heeft, alvorens de pedagogisch medewerker zelf een oplossing aandraagt. Respect voor de autonomie van het kind vraagt een open houding voor de oplossingen die aangedragen worden door kinderen. Zo'n oplossing kan wel eens heel anders zijn dan wat de pedagogisch medewerker in gedachten heeft!

5.1.3 Structureren en grenzen stellen

"Structureren en grenzen stellen" zorgt ervoor dat aan kinderen duidelijk gemaakt wordt wat er van hen verwacht wordt. Daarbij wordt ervoor gezorgd dat de kinderen zich ook aan die grenzen houden. Het stellen van grenzen moet doortastend, consequent en respectvol gebeuren. We benaderen de kinderen vanuit een positieve houding. We leggen de nadruk op wat de kinderen kunnen, in plaats van wat ze niet kunnen. Gewenst gedrag zien we als gedrag wat geleerd kan worden. We praten rustig met de kinderen en vertellen bij ongewenst gedrag wat er als alternatief van hen verwacht wordt (in plaats van: "Nee, dit mag niet"). In een onveilige situatie, wanneer een kind zichzelf of de ander pijn kan doen, worden alle kinderen eerst „in veiligheid" gebracht. In de andere gevallen wordt rustig met het kind gesproken over wat er wel van hem verwacht wordt. Soms kiezen we er ook voor om een ander kind een compliment te geven, zodat het kindje naast hem uit zichzelf kiest om te veranderen. Een voorbeeld: Je ziet een kind met een blokje gooien en zegt tegen het kind ernaast: "Ik zie dat je met een bal gooit. Goed zo, daar mag je mee gooien".

5.1.4 Praten en uitleggen

'Praten en uitleggen", wordt ook wel omschreven als talige interactie tussen de pedagogische medewerker en kinderen. De pedagogisch medewerker legt bijvoorbeeld uit wat er gaat gebeuren of wat ze doet. Ze verwoordt intenties of gevoelens van kinderen. Of er wordt geluisterd naar - en gereageerd op - vragen van kinderen.

Het is belangrijk dat deze interacties aansluiten bij het begripsniveau en de interesses of behoeften van kinderen. Voordat de pedagogisch medewerker begint met vertellen, wordt naar het kind toe gelopen en (oog)contact gemaakt. Soms wordt er even gewacht op het moment dat het kind open staat voor informatie. Daarnaast moet rekening gehouden worden met het

feit dat een kind even tijd nodig heeft om informatie te verwerken. Er moet een goede balans zijn tussen luisteren en praten.

Door te praten en uit te leggen, wordt ingegaan op de behoefte van het kind om zich te ontwikkelen op talig en cognitief gebied. Maar ook de sociale ontwikkeling en de behoefte om een goed mens te zijn worden zo gestimuleerd. De pedagogisch medewerker legt uit hoe het hoort en dit vergroot het inzicht van kinderen met betrekking tot sociale omgangsvormen. Door al spelend te benoemen en uit te leggen, zijn pedagogisch medewerkers actief met kinderen bezig. Herhalen en napspreken over wat er eerder gebeurd is, helpt kinderen om ervaringen te ordenen en een plekje te geven. Dit gebeurt onder meer door het vastleggen van gebeurtenissen met een fotocamera. Er is een camera op elke groep aanwezig om (belangrijke) momenten of feiten vast te leggen. Een dag of wat later kan zo nogmaals hetzelfde beleefd worden; al pratend.

5.1.5 Ontwikkelingsstimulering

Deze interactievaardigheid is gericht op het stimuleren van de persoonlijke competenties van kinderen. Zo wordt aangesloten op de behoefte van kinderen om zich te ontwikkelen. De pedagogisch medewerker stimuleert de ontwikkeling door het aanbod af te stemmen op de aandacht en het begripsniveau van het kind. Hiervoor is het nodig dat de pedagogisch medewerker het kind goed kent. Om het kennen van de kinderen te bevorderen, werken de pedagogisch medewerkers op vaste dagen, op vaste groepen. Er wordt gewerkt met het programma Uk & Puk en Puk & Ko (zie 4.5.1). Maar ook wordt er gebruik gemaakt van momenten die zich onverwacht voordoen. De pedagogisch medewerker kan wijzen op nieuwe mogelijkheden van spelmateriaal of een situatie.

5.1.6 Begeleiden van sociale interacties

Op het kinderdagverblijf en de buitenschoolse opvang is altijd een groep kinderen aanwezig, die onderling met elkaar communiceren. Kinderen doen in deze onderlinge interacties positieve en negatieve ervaringen op, die van grote invloed zijn op hun welbevinden en hun ontwikkeling. Daarom is het heel belangrijk dat de onderlinge interacties van kinderen goed begeleid worden. Vanuit onze visie richten we ons vooral op de bevordering van positieve interacties. Het benoemen en belonen ervan, doet weer nieuwe positieve interacties ontstaan (wat leuk dat je zegt dat ze lekker kan koken, jij krijgt een opsteker).

5.2 Open en transparante houding in de communicatie met de ouders

In de communicatie met ouders stellen we ons open en transparant op. Wanneer we onze zorgen over een kind delen met ouders, spreken we bijvoorbeeld over dat wat we zien en observeren. "Uw kind had het vandaag koud, het had korte mouwen aan", in plaats van 'u heeft uw kind te koud aangekleed'. Wanneer het niet duidelijk is wat ouders zeggen, vragen we 'wat bedoeld u hier precies mee', in plaats van het zelf in te vullen.

5.3 Professionaliteit en ontwikkeling van de pedagogisch medewerker

In het pedagogisch handelen van onze medewerkers stellen we deze zes interactievaardigheden centraal. Het vraagt veel inzet om deze interactievaardigheden goed te beheersen en in de juiste situaties toe te passen. Daarom is er bij De groene kikker gekozen voor een individueel en een gezamenlijk scholingsplan. Een keer per jaar wordt de kwaliteitsmonitor van de NCKO afgenomen. Met de pedagogisch medewerker wordt een ontwikkelplan voor het komende jaar gemaakt. Door middel van VIB (Video Interactie Begeleiding) worden de pedagogisch medewerkers gecoacht in het verder ontwikkelen van bovengenoemde leidstervaardigheden. Pedagogisch medewerkers worden gestimuleerd om zich te blijven ontwikkelen en zich te specialiseren in bijvoorbeeld "bewegen met kinderen" of "muziek". De groene kikker wil zo niet alleen voor kinderen, maar ook voor haar pedagogisch medewerkers een uitdagende en stimulerende omgeving zijn.

Als gezamenlijk scholingsonderwerp hebben we voor de komende twee jaar gekozen: de interactievaardigheid „Ontwikkelingsstimulering“. Alle pedagogisch medewerkers worden de komende twee jaar getraind in het gebruik van het programma Uk & Puk. Dit programma is gericht op het stimuleren van de brede ontwikkeling.

We gaan daarnaast in op het „kansen grijpen en kansen creëren“. De ontwikkeling van het kind kan namelijk elk moment van de dag gestimuleerd worden.

5.3.1 Werknemers bij De groene kikker

Wij vinden het vanzelfsprekend dat alle pedagogisch medewerkers geschoold zijn volgens de normen van de kinderopvang en in het bezit zijn van een geldig diploma. Hiernaast heeft ook iedereen zijn diploma "EHBO voor kinderen" en volgt hiervoor jaarlijks een herhalingstraining. Een aantal pedagogisch medewerkers is hoger opgeleid. Vier van de pedagogisch medewerkers hebben de PABO afgerond. Alle pedagogisch medewerkers overleggen vooraf een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) bij onze organisatie. Hierbij heeft het ministerie van justitie gecontroleerd of de pedagogisch medewerkers geen overtreding van de wet hebben

uitgevoerd. Bij de Groene kikker wordt niet gewerkt met uitzendkrachten. Wanneer een pedagogisch medewerker afwezig is door ziekte of vakantie, wordt er binnen het team gekeken wie de plaats voor haar kan innemen.

5.3.2 Stagiaires en Vrijwilligers

Kinderopvang De groene kikker is een erkend leerbedrijf en biedt aan stagiaires een praktijkplek. Zij moeten in deze periode diverse opdrachten uitvoeren, en staan onder begeleiding van de ondernemster. Aan het begin van hun stage worden de stagiaires op de hoogte gesteld van de huisregels en protocollen die gelden binnen de groene kikker. Ook worden zij gewezen op de positieve en respectvolle manier waarop gesproken wordt met de kinderen en elkaar. Stagiaires zorgen voor extra werk en extra begeleiding, maar aan de andere kant brengen zij nieuwe ideeën en twee extra handen mee. Wij vinden het belangrijk dat jongeren de ruimte krijgen aangeboden om hun beroep in praktijk te leren brengen. Net als de pedagogisch medewerkers worden de stagiaires in een vaste groep geplaatst gedurende hun opleidingsjaar. De praktijkopleider – in dit geval de ondernemer Anita Kraaij – is eindverantwoordelijk voor het handelen van de stagiaires.

Bij Kinderopvang De groene kikker werken sinds eind oktober 2012 ook vrijwilligers. Zij ondersteunen de pedagogisch medewerkers met hand- en spandiensten. De vrijwilligers staan niet zelfstandig op de groep en zijn ook niet verantwoordelijk. Ze hebben een overzicht van werkzaamheden, waarin staat welke taken ze zelfstandig mogen uitvoeren, omdat ze die vaardigheid beheersen.